

Om ämnet hantverk

Ämnet hantverk är ett praktiskt ämne där eleverna tränar och utvecklar sina färdigheter i tekniker och metoder inom valt yrke.

Ämnet är stort och omfattar många kurser som bygger på varandra. De flesta kurserna är på 200 poäng. Ämnets inledande kurs hantverk – introduktion är generellt skriven för att kunna anpassas efter valt yrkesområde. Därefter följer kurser som är preciserade mot finsnickeri, florist, frisör eller textil design. Kurserna hantverksteknik 1–6 är dock generellt skrivna för att möjliggöra anpassning till andra av Skolverket godkända utbildningar inom övriga hantverk (se Skolverkets webbplats).

Alla kurser omfattar ämnets samtliga tio mål utom specialiseringskurserna som inte omfattar mål 10. Kursernas karaktär avgör vilka målpunkter som betonas. Ämnet hantverk är uppbyggt så att nya moment introduceras i varje kurs men vissa kunskapsområden, till exempel ansvarsfullt yrkesutövande och fackspråk, följer som en röd tråd genom alla kurser.

I ämnet är hantverkstekniken den centrala delen men arbetsmiljö, materialkunskap och produktkännedom är också viktigt för en yrkesutövare och får inte komma i skymundan för tekniken. Dessa delar behandlas mer teoretiskt i ämnet *hantverkskunskap*. Ämnet hantverkskunskap kan läsas parallellt med ämnet hantverk för att integrera de teoretiska kunskaperna i det praktiska arbetet.

Yrkessektorn hantverk består ofta av mindre företag. Därför betonar ämnesplanen bland annat egen drivkraft, engagemang och entreprenörskap.

Progressionen mellan kurserna

Progressionen mellan kurserna uttrycks dels genom kursens inledande text som anger nivån på utförande och tillämpning, dels genom det centrala innehållet där nya moment införs. Progressionen mellan kurserna uttrycks däremot inte med hjälp av kunskapskraven.

Introduktionskursen samt kurs 1 och 2 behandlar *grundkunskaper*. Kurs 3, 4 och 5 behandlar *fördjupade kunskaper*. Grundkunskaperna behandlas på tre olika nivåer: I introduktionskursen behandlas grundkunskaper, i kurs 1 behandlas *utökade* grundkunskaper och i kurs 2 *befästs* de utökade grundkunskaperna. På samma sätt behandlas fördjupade kunskaper på tre olika nivåer: i kurs 3 behandlas fördjupade kunskaper, i kurs 4 behandlas *utökade* fördjupade kunskaper och i kurs 5 *befästs* de utökade fördjupade kunskaperna.

I de sista kurserna 6a och 6b är nivån *fördjupad färdighetsträning*. Eftersom kurs 6a och 6b har samma hantverkstekniska innehåll kan eleverna bara läsa en av kurserna. Kurs 6a som är mer omfattande innehåller även arbete i projektsammanhang, vilket inte finns med i kursen 6b, samt har större fokus på försäljning och service än kursen 6b.

Specialiseringskurserna i ämnet är kurser som breddar eller fördjupar elevernas kunskaper. Här kan skolan tillsammans med det lokala programrådet profilera utbildningen med specialiseringar inom yrkesområdet. Enligt Skolverkets föreskrifter (2011:145) om utformningen av examensbevis ska skolan i betygsdokumentet ange innehållet i specialiseringskurserna. Här kan skolan ange vilken/vilka tekniker och metoder som eleven arbetat med i kursen. Kursen 4 – specialisering bygger på kurs 3 vilket innebär att kursen kan läsas parallellt med kurs 4. Kursen 5 – specialisering bygger på kurs 4 vilket innebär att kursen kan läsas parallellt med kurs 5. Specialiseringskurserna kan läsas flera gånger med olika innehåll.

Strukturen i gymnasieskolans ämnesplaner

De olika delarna i ämnesplanen hänger ihop på ett tydligt sätt. Det går till exempel inte att bara läsa det centrala innehållet eller kunskapskraven utan att sätta in dem i ämnesplanens hela sammanhang.

Syftet och målen är formulerade för ämnet som helhet. Syftet beskriver i löpande text vilka kunskaper eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen i ämnet. Det beskriver också sådant som inte ska betygsättas. Målen är formulerade i punktform och förtydligar vad läraren ska betygsätta.

Målen beskriver vilka kunskaper eleverna ska ges förutsättningar att utveckla genom undervisningen i ämnet. De är inte placerade i någon rangordning. De går in i varandra och är beroende av varandra. Målen sätter ingen begränsning för elevernas kunskapsutveckling – det går alltså inte att betrakta dem som något som slutgiltigt kan uppnås.

Det centrala innehållet anger vad som ska behandlas i undervisningen i varje kurs för att eleverna ska få möjlighet att utveckla de kunskaper som beskrivs i målen. Målen och det centrala innehållet har alltså helt olika karaktär. Trots det kan det finnas visst innehåll även i målen, men i de fallen är målen mer övergripande och inte lika konkreta som det centrala innehållet.

Det finns en tydlig koppling mellan målen och kunskapskraven. Kunskapskraven uttrycker med vilken kvalitet eleven visar sitt kunnande i förhållande till målen. Ordningen i kunskapskraven är densamma som i målen. Om målen till exempel börjar med förmåga att läsa till exempel texter börjar också kunskapskraven med det. Däremot är det inte så att varje mål alltid motsvaras av ett stycke i kunskapskraven. Ett stycke i kunskapskraven kan lika gärna relatera till flera mål som till ett mål.

Begrepp i ämnets inledande text och syfte

Annan utrustning

Annan utrustning är sådan utrustning som inte är verktyg eller maskiner men som används inom yrket, till exempel skyddsutrustning.

Yrkesetik

Yrkesetik utgår ifrån allmän etik men fokuserar på regler, förhållningssätt, normer och värderingar i branschen.

Hantverksprocessen

Den färdiga produktens kvalitet är självklart av stor betydelse. Processen för att ta fram en produkt hänger dock ihop med kvalitén på slutprodukten. För att utveckla hantverkarskunnande krävs även analys och utvärdering av process och produkt. Därför betonas hantverksprocessens alla steg från idé till färdig produkt i ämnesplanen.

Fackspråk

En god kommunikationsförmåga är avgörande i mötet med kunder. I ämnet har stor vikt lagts på facktermer, då det är nödvändigt att utveckla ett väl fungerande fackspråk för att kunna utföra sitt arbete effektivt och korrekt. Med fackspråk menas det språk som används inom yrket. Det gäller både det tekniska

språk som används yrkesutövare emellan och språket som används i kommunikationen med intressenter, leverantörer och kunder. Facktermer är enstaka ord som yrkesutövaren använder och fackterminologi är det ordförråd som yrkesutövare använder för att uttrycka sig inom yrket.

Begrepp i kursen finsnickeri 1

Skissteknik och ritteknik

Skissteknik kan användas för att visa tänkt resultat och teknisk ritteknik för att kommunicera hur uppgifterna ska utföras.

Utvärdering och dokumentation

Kraven på dokumentation och utvärdering av arbeten inom yrkesområdet ökar i takt med att konkurrensen ökar. Därför ingår krav på dokumentation och utvärdering av arbeten i denna kurs. Moderna och för uppgiften ändamålsenliga metoder för dokumentation är bland annat att använda digitala tekniker. Digitala tekniker kan till exempel användas för att skapa en portfolio på utförda arbeten. Digitala tekniker ska också användas för att söka inspiration till ett arbete, till exempel i bilder, filmer eller med hjälp av ritprogram.

Ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet

Som hantverkare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer. Därför ingår området ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet i kursen.

Begrepp i kursen finsnickeri 2

Beskrivning och dokumentation

Digitala tekniker ska användas för att beskriva eller dokumentera utfört arbete och resultat, till exempel med hjälp av portfolio där digitala bilder ingår. Att dokumentera och beskriva en idé eller arbetsprocess ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt arbete och komma med förslag till förbättringar. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas.

Begrepp i kursen finsnickeri 3

Tids- och kostnadskalkyler

För att yrket ska vara lönsamt för yrkesutövaren är tids- och kostnadsberäkningar av stor vikt och därför betonas målet förmåga att beräkna kostnad, material och tidsåtgång i kursen.

Försäljning och service

Att ha kunskap om olika typer av kunder kan vara en avgörande faktor för yrkesutövaren, därför betonas målet att utföra service och försäljning i kursen. Eleverna kan träna detta, till exempel genom att diskutera eller dramatisera olika kommunikationssituationer i en fiktiv yrkesmiljö.

Begrepp i kursen finsnickeri 4

Kostnadskalkyler

I samband med att kostnads kalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Med ansvarsfullt yrkesutövande avses dels kvaliteten på det utförda arbetet, dels bemötandet av kunden. Att identifiera kundens eller beställarens behov är avgörande för en finsnickare då hon eller han ska tillgodose dennas önskemål. Som finsnickare behöver man kunna ställa relevanta frågor för att utröna behov och önskemål eftersom kunden eller beställaren inte alltid explicit kan beskriva dessa.

Ansvarsfullt yrkesutövande kan också innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Som finsnickare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer.

Begrepp i kursen finsnickeri 5

Kostnads kalkyler

I samband med att kostnads kalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Utvärdering

Att utvärdera och analysera en arbetsprocess och uppnått resultat ger möjlighet till reflektion och förbättringsåtgärder. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas. Dialogen underlättar också en formativ bedömning och handledning.

Presentation av det färdiga arbetet

En del av en finsnickares marknadsföring kan vara att visa upp resultat av tidigare utförda arbeten. Detta kan göras till exempel med hjälp av en digital portfolio, på en webbplats eller skyltning i verkstaden.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Ansvarsfullt yrkesutövande kan till exempel innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Det kan också innefatta förståelse av den psykosociala arbetsmiljön på arbetsplatsen och hur kolleger tillsammans påverkar denna.

Begrepp i kursen finsnickeri 6a

Arbete i projektsammanhang

I kursen betonas arbete i projektsammanhang. Här kan eleven till exempel driva ett företag i enlighet med Ung Företagsamhet (UF), ett fiktivt företag eller genomföra ett större projekt.

Kundorienterat yrkesutövande

För en finsnickare är kunden och hennes eller hans önskemål centrala. Därför betonas ett kundorienterat yrkesutövande med fokus på service och bemötande. I kommunikation med kunden och god säljetik ingår bland annat exponering av produkter, rimlig prissättning och kvalitetsgranskning.

Begrepp i kursen florist 1

Vanligt förekommande floristiska arbeten

Exempel på vanligt förekommande floristiska arbeten är arbete med bukett-, dekorations- och arrangemangstekniker.

Dekorationsmaterial

Dekorationsmaterial är floristens arbetsmaterial förutom växtmaterial. Dekorationsmaterial innefattar även tekniska hjälpmedel, till exempel stickmassa.

Utvärdering och dokumentation

Kraven på dokumentation och utvärdering av arbeten inom floristyrket ökar i takt med att konkurrensen ökar. Därför ingår krav på dokumentation och utvärdering av arbeten i denna kurs. Moderna och för uppgiften ändamålsenliga metoder för dokumentation är bland annat att använda digitala tekniker. Digitala tekniker kan till exempel användas för att skapa en portfolio på utförda arbeten. Digitala tekniker ska också användas för att söka inspiration till ett arbete, till exempel i bilder och filmer.

Ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet

Som hantverkare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer. Därför ingår området ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet i kursen.

Begrepp i kursen florist 2

Fokus på form

Formlära kan till exempel inbegripa kontraster i form, linjer eller textur.

Dekorationsmaterial

Dekorationsmaterial är floristens arbetsmaterial förutom växtmaterial. Dekorationsmaterial innefattar även tekniska hjälpmedel, till exempel stickmassa.

Kompositionslära

Kompositionslära är ett samlingsbegrepp för färg, form och stillära.

Beskrivning och dokumentation

Digitala tekniker ska användas för att beskriva eller dokumentera utfört arbete och resultat, till exempel med hjälp av portfolio där digitala bilder ingår. Att dokumentera och beskriva en idé eller arbetsprocess ger möjlighet att reflektera över sitt arbete och komma med förslag till förbättringar. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas.

Begrepp i kursen florist 3

Tidsåtgång och kostnadsberäkning

För att yrket ska vara lönsamt för yrkesutövaren är tids- och kostnadsberäkningar av stor vikt, och därför betonas målet förmåga att beräkna kostnad, material och tidsåtgång i kursen.

Moderna dekorationsmaterial

Vilka dekorationsmaterial som är moderna varierar beroende på var i Sverige eller världen man befinner sig.

Försäljning och service

Som florist möter man ibland kunder i svåra situationer, till exempel kunder som har sorg. Att ha kunskap om olika typer av kunder och hur man bemöter kunder i olika situationer kan vara en avgörande faktor för yrkesutövaren. Därför betonas målet att utföra service och försäljning i kursen. Eleverna kan träna detta till exempel genom att diskutera eller dramatisera olika kommunikationssituationer i en fiktiv butiksmiljö.

I försäljningsarbetet kan också enkel marknadsföring ingå, till exempel designa visitkort eller digital reklam. Inom branscherna finns det digitala verktyg för hantering av kassa. Här kan eleverna träna hantering av olika betalningsmedel såsom kontanter och kreditkort samt redovisning av dagskassa.

Begrepp i kursen florist 4

Kostnads kalkyler

I samband med att kostnads kalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Med ansvarsfullt yrkesutövande avses dels kvaliteten på det utförda binderiet, dels bemötandet av kunden. Att identifiera kundens behov är avgörande för en florist då hon eller han ska tillgodose dennas önskemål. Som florist behöver man kunna ställa relevanta frågor för att utröna behov och önskemål eftersom kunden inte alltid explicit kan beskriva dessa. God service kan också generera merförsäljning i butiken.

Ansvarsfullt yrkesutövande kan också innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Som florist och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer.

Begrepp i kursen florist 5

Kostnadskalkyler

I samband med att kostnadskalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Utvärdering

Att utvärdera och analysera en arbetsprocess och uppnått resultat ger möjlighet till reflektion och förbättringsåtgärder. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas. Dialogen underlättar också en formativ bedömning och handledning.

Presentation av det färdiga arbetet

En del av en florists marknadsföring kan vara att visa upp resultat av tidigare utförda arbeten. Detta kan till exempel göras med hjälp av en digital portfolio, på en webbplats eller skyltning i butiken.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Ansvarsfullt yrkesutövande kan till exempel innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Det kan också innefatta förståelse av den psykosociala arbetsmiljön på arbetsplatsen och hur kolleger tillsammans påverkar denna.

Begrepp i kursen florist 6a

Arbete i projektsammanhang

I kursen betonas arbete i projektsammanhang. Här kan eleven till exempel driva ett företag i enlighet med Ung Företagsamhet (UF), ett fiktivt företag eller genomföra ett större projekt.

Kundorienterat yrkesutövande

För en florist är kunden och hennes eller hans önskemål centrala. Därför betonas ett kundorienterat yrkesutövande med fokus på service och bemötande. I kommunikation med kunden och god säljetik ingår bland annat exponering av produkter, rimlig prissättning och kvalitetsgranskning.

Begrepp i kursen frisör 1

Vanligt förekommande designtekniker

Ytterligare exempel på långhårstekniker är loops och svinrygg. Exempel på styling med olika tångtekniker är våga, locka eller platta. Fönteknik kan vara volymföning i olika riktningar och curl- samt clipsteknik kan vara enklare frisyrier där tekniker inom djup och volym utvecklas.

Utvärdering och dokumentation

Kraven på dokumentation och utvärdering av arbeten inom frisöryrket ökar i takt med att konkurrensen ökar. Därför ingår krav på dokumentation och utvärdering av arbeten i denna kurs. Moderna och för uppgiften ändamålsenliga metoder för dokumentation är bland annat att använda digitala tekniker. Digitala tekniker kan till exempel användas för att skapa en portfolio på utförda arbeten. Digitala tekniker ska också användas för att söka inspiration till ett arbete, till exempel i bilder och filmer.

Ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet

Som hantverkare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer. Därför ingår området ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet i kursen.

Begrepp i kursen frisör 2

Strukturförändrande behandlingar

Strukturförändrande behandlingar är en teknik som frisören ska behärska oavsett trender och kundefterfrågan, eftersom branschen anser denna kunskap nödvändig. Kursen ska behandla grunderna inom strukturförändrande behandlingar, till exempel traditionell permanentteknik med klassisk rullning och andra moderna tekniker.

Beskrivning och dokumentation

Digitala tekniker ska användas för att beskriva eller dokumentera utfört arbete och resultat, till exempel med hjälp av en portfolio där digitala bilder ingår. Att dokumentera och beskriva en idé eller arbetsprocess ger möjlighet att reflektera över sitt arbete och komma med förslag till förbättringar. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas.

Begrepp i kursen frisör 3

Tidsåtgång och kostnadsberäkning

För att yrket ska vara lönsamt för yrkesutövaren är tids- och kostnadsberäkningar av stor vikt och därför betonas målet förmåga att beräkna kostnad, material och tidsåtgång i kursen.

Försäljning och service

Som frisör är det av stor vikt att kunna samtala med alla kunder. Att ha kunskap om olika typer av kunder kan vara en avgörande faktor för yrkesutövaren, därför betonas målet att utföra service och försäljning i kursen. Eleverna kan träna detta till exempel genom att diskutera eller dramatisera olika kommunikationssituationer i en fiktiv salongsmiljö.

I försäljningsarbetet kan också enkel marknadsföring ingå. Eleverna kan till exempel designa visitkort eller digital reklam.

Inom branschen finns det digitala verktyg både vid dokumentation av behandlingar och till hantering av kassa. Här kan eleven träna hantering av olika betalmedel såsom kontanter och kreditkort samt redovisning av dagskassa.

Begrepp i kursen frisör 4

Kombinerade tekniker

I kursen arbetar eleverna med varierade och kombinerade tekniker där de gör fler än en behandling på kund eller modell. Att sälja mer än en behandling till en kund är viktigt för en frisör. Kombinationer av behandlingar kan vara färgbehandling och klippning men också klippning och styling eller uppsättning.

Kostnadskalkyler

I samband med att kostnadskalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Med ansvarsfullt yrkesutövande avses dels kvaliteten på det utförda arbetet, dels bemötandet av kunden. Att identifiera kundens behov är avgörande för en frisör då hon eller han ska tillgodose dennas önskemål. Som frisör behöver man kunna ställa relevanta frågor för att utröna behov och önskemål eftersom kunden inte alltid explicit kan beskriva dessa

Ansvarsfullt yrkesutövande kan också innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Som frisör och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer.

Begrepp i kursen frisör 5

Kostnadskalkyler

I samband med att kostnadskalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Utvärdering

Att utvärdera och analysera en arbetsprocess och uppnått resultat ger möjlighet till reflektion och förbättringsåtgärder. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas. Dialogen underlättar också en formativ bedömning och handledning.

Presentation av det färdiga arbetet

En del av en frisörs marknadsföring kan vara att visa upp resultat av tidigare utförda arbeten. Detta kan till exempel göras med hjälp av en digital portfolio eller på en webbplats.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Ansvarsfullt yrkesutövande kan till exempel innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Det kan också innefatta förståelse av den psykosociala arbetsmiljön på arbetsplatsen och hur kolleger tillsammans påverkar denna.

Begrepp i kursen frisör 6a

Arbete i projektsammanhang

I kursen betonas arbete i projektsammanhang. Här kan eleven till exempel driva ett företag i enlighet med Ung Företagsamhet (UF), ett fiktivt företag eller genomföra ett större projekt.

Kundorienterat yrkesutövande

För en frisör är kunden och hennes eller hans önskemål centrala. Därför betonas ett kundorienterat yrkesutövande med fokus på service och bemötande. I kommunikation med kunden och god säljetik ingår bland annat exponering av produkter, rimlig prissättning och kvalitetsgranskning.

Om kursen hantverk – introduktion

Ämnets inledande kurs hantverk – introduktion är generellt skriven och ska anpassas efter valt yrkesområde. Den ska således inte vara en orienteringskurs inom olika hantverk. Kursen lägger en grund för yrkesutbildning och omfattar enkla arbetsuppgifter. Med enkla arbetsuppgifter avses inte nödvändigtvis vanligt förekommande arbetsuppgifter, eftersom dessa kan vara av avancerad karaktär.

Begrepp i kursen hantverk – introduktion

Ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet

Som hantverkare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer. Därför ingår området ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet redan i den inledande kursen.

Begrepp i kursen hantverksteknik 1

Skissteknik och ritteknik

Skissteknik kan användas för att visa tänkt resultat. *Teknisk ritteknik* eller konstruktion kan användas för att kommunicera hur uppgifterna är tänkta att utföras.

Utvärdering och dokumentation

Kraven på dokumentation och utvärdering av arbeten inom yrkesområdet ökar i takt med att konkurrensen ökar. Därför ingår krav på dokumentation och utvärdering av arbeten i denna kurs. Moderna och för uppgiften ändamålsenliga metoder för dokumentation är bland annat att använda digitala tekniker. Digitala tekniker kan till exempel användas för att skapa en portfolio på utförda arbeten. Digitala tekniker ska också användas för att söka inspiration till ett arbete, till exempel i bilder och filmer.

Ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet

Som hantverkare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer. Därför ingår området ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet i kursen.

Begrepp i kursen hantverksteknik 2

Beskrivning och dokumentation

I många hantverksbranscher finns det digitala verktyg som hjälpmedel för att beskriva och dokumentera utförda arbeten. Digitala tekniker ska användas för att beskriva eller dokumentera utfört arbete och resultat, till exempel med hjälp av en portfolio där digitala bilder ingår. Att dokumentera och beskriva en idé eller arbetsprocess ger möjlighet att reflektera över sitt arbete och komma med förslag till förbättringar. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas.

Begrepp i kursen hantverksteknik 3

Tids- och kostnadskalkyler

För att yrket ska vara lönsamt för yrkesutövaren är tids- och kostnadsberäkningar av stor vikt, och därför betonas målet förmåga att beräkna kostnad, material och tidsåtgång i kursen.

Försäljning och service

Att ha kunskap om olika typer av kunder kan vara en avgörande faktor för yrkesutövaren, därför betonas målet att utföra service och försäljning i kursen. Eleverna kan träna detta till exempel genom att diskutera eller dramatisera olika kommunikationssituationer i en fiktiv yrkesmiljö.

Begrepp i kursen hantverksteknik 4

Kostnadskalkyler

I samband med att kostnadskalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Med ansvarsfullt yrkesutövande avses dels kvaliteten på det utförda arbetet, dels bemötandet av kunden. Att identifiera kundens behov är avgörande för en hantverkare då hon eller han ska tillgodose dennas önskemål. Som hantverkare behöver man kunna ställa relevanta frågor för att utröna behov och önskemål eftersom kunden inte alltid explicit kan beskriva dessa

Ansvarsfullt yrkesutövande kan också innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Som hantverkare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer.

Begrepp i kursen hantverksteknik 5

Kostnadskalkyler

I samband med att kostnadskalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Utvärdering

Att utvärdera och analysera en arbetsprocess och uppnått resultat ger möjlighet till reflektion och förbättringsåtgärder. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas. Dialogen underlättar också en formativ bedömning och handledning.

Presentation av det färdiga arbetet

En del av en hantverkares marknadsföring kan vara att visa upp resultat av tidigare arbeten. Detta kan till exempel göras med hjälp av en digital portfolio, på en webbplats eller skyltning.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Ansvarsfullt yrkesutövande kan till exempel innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Det kan också innefatta förståelse av den psykosociala arbetsmiljön på arbetsplatsen och hur kolleger tillsammans påverkar denna.

Begrepp i kursen hantverksteknik 6a

Arbete i projektsammanhang

I kursen betonas arbete i projektsammanhang. Här kan eleven till exempel driva ett företag i enlighet med Ung Företagsamhet (UF), ett fiktivt företag eller genomföra ett större projekt.

Kundorienterat yrkesutövande

För en hantverkare är kunden och hennes eller hans önskemål centrala. Därför betonas ett kundorienterat yrkesutövande med fokus på service och bemötande. I kommunikation med kunden och god säljetik ingår bland annat exponering av produkter, rimlig prissättning och kvalitetsgranskning.

Begrepp i kursen textil design 1

Idéskisser, modeteckningar

Inom textilbranschen är idéskissen och modeteckningen kommunikativa verktyg. Idéskissen är ett första utkast som kan grunda sig på produktens användningsområde eller kundens önskemål. I modeteckningen illustrerar designern produktens färg, form och proportioner, men också plaggets material. Färg och skuggning används för att få samstämmighet med det valda tyget men också för slutproduktens utseende.

Utvärdering och dokumentation

Kraven på dokumentation och utvärdering av arbeten inom yrkesområdet ökar i takt med att konkurrensen ökar. Därför ingår krav på dokumentation och utvärdering av arbeten i denna kurs. Moderna och för uppgiften ändamålsenliga metoder för dokumentation är bland annat att använda digitala tekniker. Digitala tekniker kan till exempel användas för att skapa en portfolio på utförda arbeten. Digitala tekniker ska också användas för att söka inspiration till ett arbete, till exempel i bilder, filmer eller med hjälp av ritprogram för plaggskisser.

Ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet

Som hantverkare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat, där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl

kolleger som kunder och leverantörer. Därför ingår området ansvarsfullt uppträdande i yrkesutövandet i kursen.

Begrepp i kursen textil design 2

Dam- och herrkläder

I konstruktion och sömnadsteknik finns vissa likheter mellan dam- och herrkläder, men även olikheter. Kursen ska därför bland annat behandla olikheterna i konstruktion och sömnad med utgångspunkt från funktion för dam- och herrkläder.

Modeteckning

I modeteckningen illustrerar designern produktens färg, form och proportioner, men också plaggets material. För att illustrera det valda tygets karaktär och slutprodukts utseende kan till exempel färg och skuggning användas.

Beskrivning och dokumentation

Digitala tekniker ska användas för att beskriva eller dokumentera utfört arbete och resultat, till exempel med hjälp av en portfolio där digitala bilder ingår. Att dokumentera och beskriva en idé eller arbetsprocess ger möjlighet att reflektera över sitt arbete och komma med förslag till förbättringar. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas.

Fackspråk

Exempel på fackspråk är namn på mått, olika sömmar, maskiner och andra redskap för att kommunicera tydligt med andra inom branschen. Eftersom branschen är internationell kan engelska fackuttryck bidra till att öka elevens kommunikationsförmåga i yrkessammanhang.

Begrepp i kursen textil design 3

Dam- och herrkläder

I konstruktion och sömnadsteknik finns vissa likheter mellan dam- och herrkläder, men även olikheter. Kursen ska behandla ett helhetsperspektiv i produktionen för dam- och herrkläder, med utgångspunkt från bland annat olikheterna i mönsterförändringar och mönsteranpassningar.

Teknisk plaggskiss

Passform, material, färg och form är viktiga delar i designprocessen. En teknisk plaggskiss fungerar som ett verktyg mellan designer, mönsterkonstruktör och den som syr plagget, det vill säga den är ett kommunikativt verktyg på en detaljerad nivå. Form och proportioner, material, skärningar och var olika sömmar eller fickor placeras är exempel på vad som kan illustreras av den tekniska plaggskissen.

Tids- och kostnadskalkyler

För att yrket ska vara lönsamt för yrkesutövaren är tids- och kostnadsberäkningar av stor vikt och därför betonas målet förmåga att beräkna kostnad, material och tidsåtgång i kursen.

Fackspråk

Fackspråk kan till exempel utvecklas genom att eleverna kommunicerar produktionsunderlag med olika typer av mottagare i textilbranschen. Eftersom branschen är internationell kan engelska fackuttryck bidra till att öka elevens kommunikationsförmåga i yrkessammanhang.

Försäljning och service

Att ha kunskap om olika typer av kunder kan vara en avgörande faktor för yrkesutövaren, därför betonas målet att utföra service och försäljning i kursen. Eleverna kan till exempel diskutera och dramatisera olika kommunikationssituationer i en fiktiv ateljémiljö.

Begrepp i kursen textil design 4

Kvalitet, lönsamhet och kostnadskalkyler

Hur kvalitet förhåller sig till lönsamhet kan belysas i samband med produktutveckling. Genom enkla mönsterförändringar utifrån en grundstomme av hög kvalitet kan flera olika plagg skapas. Exempel på detta är förändring av krage eller ficka. I samband med att kostnadskalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Med ansvarsfullt yrkesutövande avses dels kvaliteten på det utförda arbetet, dels bemötandet av kunden eller beställaren. Att identifiera kundens eller beställarens behov är avgörande för den som ska designa ett plagg då hon eller han ska tillgodose dennas önskemål. Som hantverkare behöver man kunna ställa relevanta frågor för att utröna behov och önskemål eftersom kunden eller beställaren inte alltid explicit kan beskriva dessa

Ansvarsfullt yrkesutövande kan också innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Som hantverkare och företagare är det viktigt med ett gott företagsklimat där medarbetarna förstår sin egen roll för den psykosociala arbetsmiljön och tar ansvar för sitt yrkesutövande. Det gäller mot såväl kolleger som kunder och leverantörer.

Begrepp i kursen textil design 5

Kostnadskalkyler

I samband med att kostnadskalkyler behandlas kan prissättning av varor eller tjänster undersökas i relation till inköpskostnader och arbetad tid.

Utvärdering

Att utvärdera och analysera en arbetsprocess och uppnått resultat ger möjlighet till reflektion och förbättringsåtgärder. I utvärderingen av resultatet kan till exempel det färdiga plagget bedömas genom att färg, form och proportioner analyseras. I dialog lärare–elev eller elev–elev kan elevens analysförmåga och ett processinriktat arbetssätt utvecklas. Dialogen underlättar också en formativ bedömning och handledning.

Presentation av det färdiga arbetet

En del av en klädskares marknadsföring kan vara att visa upp resultat av tidigare arbeten. Detta kan till exempel göras med hjälp av en digital portfolio, på en webbplats eller i ateljén.

Ansvarsfullt yrkesutövande

Ansvarsfullt yrkesutövande kan till exempel innefatta hur man uppträder på en arbetsplats. Det kan också innefatta förståelse av den psykosociala arbetsmiljön på arbetsplatsen och hur kolleger tillsammans påverkar denna.

Begrepp i kursen textil design 6a

Arbete i projektsammanhang

I kursen betonas arbete i projektsammanhang. Här kan eleven till exempel driva ett företag i enlighet med Ung Företagsamhet (UF), ett fiktivt företag eller genomföra ett större projekt.

Kundorienterat yrkesutövande

För en hantverkare är kunden och hennes eller hans önskemål centrala. Därför betonas ett kundorienterat yrkesutövande med fokus på service och bemötande. I kommunikation med kunden och god säljetik ingår bland annat exponering av produkter, rimlig prissättning och kvalitetsgranskning.